

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 15 maja 2025 r.

Pozycja 137

POSTANOWIENIE z dnia 11 stycznia 2024 r. Sygn. akt Ts 97/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Jarosław Wyrembak,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.Z. w sprawie zgodności:

art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 785) oraz art. 17 pkt 1 w związku z art. 19 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) z art. 32 ust. 1 w związku z art. 47, art. 45 ust. 1 i art. 77, a także z art. 38, art. 41 ust. 1, art. 48-51, art. 53 ust. 1, art. 68 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 18 czerwca 2019 r. (data nadania) M.Z. (dalej: skarżący), reprezentowany przez adwokata ustanowionego pełnomocnikiem z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

1. Skarżący wystąpił z pozwami do Sądu Okręgowego w K. w dwóch sprawach.

W pierwszej sprawie skarżący wystąpił z pozwem przeciwko dwóm odrębnym podmiotom: Skarbowi Państwa – Komendantowi Miejskiemu Policji w T. oraz przeciwko Gminie T. o zapłatę kwot po 20 000 zł z tytułu zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych. Skarżący żądał zadośćuczynienia za naruszenia związane z „interwencjami policji i pomocy społecznej wraz z ingerencją w stosunki rodzinne”. Postanowieniem z 4 października 2018 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w K. I Wydział Cywilny stwierdził swą niewłaściwość i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w T. W uzasadnieniu wskazał, że zgodnie z art. 17 pkt 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (obecnie: Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.; dalej: k.p.c.), sąd okręgowy jest właściwy rzeczowo do rozpoznawania w pierwszej instancji spraw o prawa niemajątkowe i łącznie z nimi dochodzone roszczenia majątkowe. Sąd zaznaczył jednocześnie, że o właściwości rzeczowej w sprawach, w których strona domaga się wyłącznie ochrony praw majątkowych,

decyduje wskazana przez nią wartość przedmiotu sporu. Jeśli wartość ta nie przekracza granicy 75 000 zł określonej w art. 17 pkt 4 k.p.c., właściwy rzeczowo do rozpoznania sprawy jest sąd rejonowy. Sąd Okręgowy ustalił, że – wbrew tezie skarżącego – jego żądanie nie stanowiło roszczenia niemajątkowego w rozumieniu art. 17 pkt 1 k.p.c., zatem właściwość rzeczową do rozpoznania sprawy należy określić wyłącznie w oparciu o wskazaną przez skarżącego wartość przedmiotu sporu. Skarżący odwołał się od powyższego rozstrzygnięcia do Sądu Apelacyjnego w K., który postanowieniem z 26 lutego 2019 r. (sygn. akt [...]) oddalił zażalenie jako bezzasadne. Pozostawił jednocześnie rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego orzeczeniu końcowemu. Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że żądanie skarżącego nie stanowiło roszczenia niemajątkowego w rozumieniu art. 17 pkt 1 k.p.c., który – zdaniem Sądu – nie mógł znaleźć zastosowania w analizowanej sprawie.

W drugiej sprawie skarżący wystąpił z pozwem przeciwko [...] Sp. z o.o. – Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w T. o zadośćuczynienie w kwocie 40 000 zł za naruszenie jego dóbr osobistych w związku z leczeniem i śmiercią matki. Sprawę tę Sąd przekazał według właściwości Sądowi Rejonowemu w T. Zarządzeniem z 23 listopada 2018 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy w T. wezwał skarżącego do uiszczenia opłaty sądowej od pozwu w wysokości stosunkowej wynoszącej 2000 zł (5% wartości przedmiotu sporu) pod rygorem zwrotu pozwu. Skarżący odwołał się od tego zarządzenia do Sądu Okręgowego w K. III Wydział Cywilny Odwoławczy, który postanowieniem z 16 stycznia 2019 r. (sygn. akt [...]) oddalił zażalenie. Sąd wskazał, że art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (obecnie: Dz. U. z 2019 r. poz. 785, ze zm.; dalej: u.k.s.c.) przewiduje, że opłatę stałą w wysokości 600 zł pobiera się od pozwu o ochronę dóbr osobistych, która – zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (obecnie: Dz. U. z 2019 r. poz. 1145, ze zm.) – może polegać na roszczeniach o charakterze niemajątkowym (jak np. żądanie stosownego przeproszenia), na roszczeniach majątkowych (zadośćuczynienie za doznaną krzywdę) lub na żądaniu zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Powołując się na judykaturę Sąd przyjął, że jeśli pozw zawiera połączenie żądań majątkowych i niemajątkowych, to opłata sądowa powinna być określona na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 3 u.k.s.c. do roszczeń niemajątkowych oraz na podstawie art. 13 u.k.s.c. do roszczeń majątkowych (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 16 października 2009 r., sygn. akt [...], OSNC, z. 3 z 2010 r., poz. 34). Sąd ustalił więc, że skoro skarżący, w związku z naruszeniem jego dóbr osobistych, dochodził ochrony praw majątkowych domagając się od pozwanego zapłaty zadośćuczynienia w kwocie 40 000 zł, to opłatę sądową od pozwu skalkulować należy zgodnie z art. 13 ust. 1 u.k.s.c.

2. W świetle uzyskanych w powyższych sprawach orzeczeń, skarżący wystąpił do Trybunału Konstytucyjnego ze skargą konstytucyjną, w której zakwestionował zgodność z Konstytucją przepisów u.k.s.c. i k.p.c. „przez to, że pomijają zadośćuczynienie pieniężne (także zapłatę na cel społeczny) w swoich regulacjach o opłatach sądowych i właściwości sądu (...), ponieważ bezzasadnie różnicują środki ochrony dóbr osobistych ze względu na treść żądania prowadząc do wybiórczego zwiększenia obciążeń finansowych na drodze dostępu do sądu (...)”.

3. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 12 grudnia 2019 r., na podstawie art. 61 ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393) skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez:

- 1) doręczenie czterech poświadczonych za zgodność z oryginałem odpisów wszystkich rozstrzygnięć wydanych w sprawie objętej wniesioną skargą i potwierdzających wyczerpanie drogi prawnej;

- 2) wskazanie ostatecznego – w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji – orzeczenia wydanego w sprawie objętej wniesioną skargą;
- 3) udokumentowanie daty doręczenia orzeczenia, o którym mowa w punkcie 2 oraz poinformowanie, czy od tego orzeczenia wniesiony został nadzwyczajny środek zaskarżenia;
- 4) wskazanie, które – wynikające z art. 32 ust. 1 w związku z art. 47, art. 45 ust. 1, art. 77 Konstytucji oraz art. 2 – wolności lub prawa skarżącego, i w jaki sposób, zostały naruszone;
- 5) wyjaśnienie, czy wzorcem kontroli konstytucyjności kwestionowanych w skardze przepisów są także: art. 38, art. 41 ust. 1, art. 48-51, art. 53 ust. 1 i art. 68 ust. 1 Konstytucji, a jeśli tak, to wskazanie, które wynikające z tych przepisów ustawy zasadniczej wolności lub prawa skarżącego, i w jaki sposób, zostały naruszone;
- 6) uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanych przepisów ustawy ze wskazanymi konstytucyjnymi wolnościami lub prawami skarżącego.

Skarżący ustosunkował się do powyższego zarządzenia pismem z 30 grudnia 2019 r. (data nadania).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w celu wyeliminowania spraw, które nie mogą być przedmiotem rozstrzygania merytorycznego. Warunkiem skutecznego wniesienia skargi konstytucyjnej jest nie tylko spełnienie wymagań wynikających z przepisów Konstytucji i u.o.t.p.TK, ale także usunięcie braków formalnych wymienionych w zarządzeniu sędziego Trybunału Konstytucyjnego w terminie 7 dni od dnia doręczenia tego zarządzenia. W przypadku nieusunięcia przez skarżącego któregokolwiek z braków w określonym terminie, Trybunał postanawia odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p.TK.

2. Podstawą odmowy nadania badanej skardze konstytucyjnej dalszego biegu jest nieusunięcie braków formalnych skargi konstytucyjnej wymienionych w zarządzeniu sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 12 grudnia 2019 r.

2.1. Trybunał ustalił, że badana skarga konstytucyjna została wywiedziona przez skarżącego na tle dwóch postępowań wpadkowych, przebiegających w dwóch odrębnych sprawach z powództwa skarżącego. W pierwszym postępowaniu, toczącym się na tle sprawy przeciwko Skarbowi Państwa – Komendantowi Miejskiemu Policji w T. oraz Gminie T., postanowieniem z 26 lutego 2019 r. (sygn. akt [...]) Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny wypowiedział się w przedmiocie właściwości rzeczowej sądu pierwszej instancji. Postanowieniem tym przesądzono, że właściwym do rozpoznania sprawy cywilnej jest Sąd Rejonowy w T., a nie – jak wnosił skarżący – Sąd Okręgowy w K. Postanowienie to zostało wskazane w skardze konstytucyjnej jako „pierwsze ostateczne orzeczenie” w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.

W drugim postępowaniu wpadkowym, w sprawie przeciwko [...] Sp. z o.o. – Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w T., postanowieniem z 16 stycznia 2019 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w K. III Wydział Cywilny Odwoławczy orzekł o wysokości opłaty sądowej. Sąd przesądził, że w związku z wniesionym przez skarżącego pozwem, jest on zobowiązany do uiszczenia opłaty sądowej w wysokości stosunkowej, wynoszącej w przypadku skarżącego

2000 zł, a nie w wysokości stałej wynoszącej 600 zł. Postanowienie to zostało wskazane przez skarżącego jako „drugie ostateczne orzeczenie” w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.

2.2. Trybunał Konstytucyjny ustalił, że w badanej skardze konstytucyjnej kwestionowana jest zgodność z Konstytucją zarówno przepisów formalnych o właściwości rzeczowej sądu w procedurze cywilnej, jak i zawartych w odrębnej ustawie przepisów dotyczących ustalania wysokości opłat sądowych. Skarżący domagał się zastosowania kwestionowanych przepisów w ramach odrębnych postępowań toczących się w dwóch różnych sprawach sądowych. Uzasadnienie badanej skargi konstytucyjnej nie zawiera jednak argumentów wskazujących na istnienie łączności przedmiotowej i faktycznej między powyższymi sprawami. Wezwany do usunięcia braku formalnego skargi przez wskazanie ostatecznego – w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji – orzeczenia wydanego w sprawie objętej wniesioną skargą, skarżący ponownie wskazał dwa różne rozstrzygnięcia wydane w dwóch odrębnych sprawach, nadal nie wyjaśniając powiązania rzeczowego, które między nimi zachodzi. Oznacza to tym samym, że skarżący nie usunął formalnego braku skargi wymienionego w punkcie 2 zarządzenia sędziego Trybunału Konstytucyjnego (dalej: zarządzenie sędziego TK).

Na marginesie powyższych ustaleń należy zaznaczyć, że skarżący nie wykazał, że kwestionowane w skardze przepisy stanowiły podstawę rozstrzygnięć wskazanych w skardze konstytucyjnej jako ostateczne. Jednocześnie nie wyjaśnił więc, w jakim zakresie niezastosowanie kwestionowanych przepisów prowadzi do naruszenia przysługujących mu konstytucyjnych praw i wolności. Wątpliwości budzić może ponadto kwestia przymiotu ostateczności uzyskanych przez skarżącego orzeczeń w postępowaniach wpadkowych, na kanwie których wnosi badaną skargę konstytucyjną. Trybunał Konstytucyjny przypomina także, że to na skarżącym spoczywa obowiązek precyzyjnego przedstawienia stanu faktycznego sprawy, na tle której wnoszona jest skarga konstytucyjna (zob. art. 53 ust. 1 pkt 4 u.o.t.p.TK). Skarżący ma także obowiązek rzetelnego udokumentowania przebiegu sprawy przez dołączenie wszystkich uzyskanych rozstrzygnięć potwierdzających wyczerpanie drogi prawnej, o czym stanowi art. 53 ust. 1 pkt. 2 u.o.t.p.TK (por. punkt 1 zarządzenia sędziego TK).

2.3. Konsekwencją okoliczności, o których mowa powyżej, jest brak możliwości ustalenia, które – wynikające z przytoczonych w skardze wzorców konstytucyjnych – prawa i wolności skarżącego zostały naruszone, w jaki sposób i w którym postępowaniu. Uzasadnienie skargi stanowi bowiem głównie polemikę skarżącego z niekorzystnymi dla niego rozstrzygnięciami sądów. Skarżący kwestionuje w szczególności interpretację zaskarżonych przepisów zastosowaną przez sądy przy rozpoznawaniu jego jednostkowych spraw. Nie wykazuje jednocześnie, by wydane w tych sprawach rozstrzygnięcia stanowiły odzwierciedlenie ustalonej linii w orzecznictwie sądów, której zastosowanie naruszałoby przysługujące mu prawa i wolności konstytucyjne. Wreszcie, wobec niewskazania ostatecznego rozstrzygnięcia wydanego w sprawie objętej badaną skargą, nie sposób ustalić, której ze spraw dotyczy uzasadnienie wniesionej skargi. Należy tym samym stwierdzić, że skarżący nie usunął formalnego braku skargi wymienionego w punkcie 4 zarządzenia sędziego TK. Nie przedstawiono ponadto precyzyjnego wyjaśnienia kwestii, o której mowa w punkcie 5 zarządzenia sędziego TK. W odniesieniu zaś do punktu 6 zarządzenia skarżący wskazał jedynie, że „uzasadnienie niezgodności przepisów z Konstytucją zostało podane w cz. II uzasadnienia skargi, a naruszone prawa i wolności w cz. I. j.w.”.

3. W związku z powyższym, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p.TK, Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.